

**Mielikuvien leffaputki –
Elokuvamusiikkikappaleiden tuttuuden vaikutus
soitonharjoittelun mielekkyyteen.**

Ossi Peltoniemi

Opinnäytetyö
Joulukuu 2020
Kulttuuriala
Musiikkipedagogi (AMK)

Tekijä(t) Peltoniemi, Ossi	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Joulukuu 2020
	Sivumäärä 27	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Mielikuvien leffaputki Elokuvamusiikkikappaleiden tuttuuden vaikutus soitonharjoittelun mielekkyyteen.		
Tutkinto-ohjelma Musiikin tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Korhonen, Ari		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Kiinnostus elokuvamusiikkia ja elokuvamusiikkikappaleiden herättämiä assosiaatioita kohtaan oli pääsyy työn tekemiselle. Tutkimuksellisen kehittämishankkeen tarkoituksena oli selvittää helpottaako elokuvamusiikkikappaleen tuttuus harjoittelua ja motivoiko tuttuus harjoittelemaan kappaleita vielä kotona. Lisäksi tarkoituksena oli tuottaa elokuvamusiikkikappaleista nuottimateriaalia.</p> <p>Tutkimukseen osallistui 6 oppilasta, jotka osallistuivat kahdelle yksityistunnille harjoitellen kaksi elokuvamusiikkikappaletta, joista toinen oli tuttu ja toinen vieras. Aineisto kerättiin tutkimuskyselyn ja vapaan keskustelun avulla. Aineisto jäseneltiin taulukoihin ja analysoitiin vertailemalla vastauksia toisiinsa.</p> <p>Tutkimus osoitti tuttuudella olevan melko vähän merkitystä kappaletta harjoiteltaessa oppitunnilla. Tuttuus auttoi oppilaita hahmottamaan kappaleita korvakuulolta, mutta tuttuudella ei ollut varsinaista vaikutusta mielekkyyteen. Mielekkyyttä oppilaat arvioivat vastamalla laadittuihin kysymyksiin. Tutkimuskysely osoitti kuitenkin musiikkikappaleen tuttuudella olevan suuri merkitys oppitunnin jälkeen, sillä jokainen oppilas harjoitteli tuttua kappaletta vielä kotona.</p> <p>Tuloksena syntyi 14 elokuvamusiikkikappaletta sovitettuna pianon alkeisopetukseen sopivaksi ja johtopäätökset siitä, kuinka musiikkikappaleen tuttuus luo positiivisella ennakoasenteella latautuneen lähtötilanteen, auttaa nuotinlukua korvakuulon avulla ja mahdollistaa todennäköisemmin omaehtoisen harjoittelun kotona.</p>		
Avainsanat (asiasanat) Elokuvamusiikki, motivaatio, pianon soiton alkeisopetus, sovittaminen, korvakuulo		
Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Peltoniemi, Ossi	Type of publication Bachelor's thesis	Date December 2020 Language of publication: Finnish
	Number of pages 27	Permission for web publication: x
Title of publication Visions from Movies The Effect of Film Music's Familiarity During Practice		
Degree programme Degree programme in music		
Supervisor(s) Korhonen, Ari		
Assigned by		
Abstract <p>Film music and interest in associations made by films was the main reason for creating this development work. The purpose of the work was to sort out does film music's familiarity ease practice and does familiarity still motivate to practice at home. In addition, one goal was to arrange sheet music to use in the study.</p> <p>The data of the study consisted of six students which have two lessons individually. In first lesson students practiced familiar film music theme and in second lesson students practiced non-familiar music piece. The data was collected by means of research-based development with a questionnaire survey and a free discussion with each student. The data was structured to charts and analyzed by comparing the results.</p> <p>According to survey the familiarity had quite significance when practicing at lessons. The Familiarity helped students to play by ear, but familiarity did not affect to meaningfulness. The study showed that familiarity was significant when students moved home to practice themselves. All six student practiced familiar film music theme after lessons.</p> <p>The result was 14 arranged film music pieces for piano and three conclusions. Familiarity of music piece creates positive starting point, helps to play music by ear and makes more possible to motivate student to practice at home.</p>		
Keywords/tags (subjects) Film music, motivation, piano playing, arranging, playing by ear		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Aiemmat tutkimukset	5
3	Käsitteet.....	6
4	Teoreettinen viitekehys	7
	4.1 Motivaation monet kasvot	7
	4.2 Nuotinluvun alkeet	9
	4.3 Elokuvamusiikin vaikutus tunne-elämään.....	10
5	Tutkimuksen valmistelu	11
	5.1 Kappaleiden valinta	11
	5.2 Tutkimukseen osallistuneet oppilaat	13
	5.3 Tutkimuskysely	14
6	Tutkimuksen toteutus käytännössä ja tulokset	16
	6.1 Tutkimuksen toteutus	16
	6.2 Tutkimustulokset.....	17
	6.2.1 Kappalevalintojen onnistumisen arviointi.....	17
	6.2.2 Tuttuuden merkitys kappaleiden välillä	20
	6.3 Johtopäätökset	21
7	Eettisyys ja luotettavuuden arviointi.....	22
8	Pohdinta.....	23
	Lähteet	25

Kuviot

Kuvio 1 Kuvakaappaus sovittamastani Green Leaves of Summer –kappaleesta.....	12
Kuvio 2 Kuvakaappaus sovittamastani Arrival of the Birds –kappaleesta	18
Kuvio 3 Kuvakaappaus sovittamastani Harry Potter - Prologue –kappaleesta.....	19

Taulukot

Taulukko 1. Tutkimukseen osallistuneet oppilaat iän mukaan.....	13
Taulukko 2. Kappaleen vaikeusasteen arviointi	14
Taulukko 3. Harjoittelun mielekkyyden arviointi	15
Taulukko 4. Tuttuuden merkityksen arviointi	15
Taulukko 5. Kotona harjoiteltujen kappaleiden mielekkyyden arviointi	16
Taulukko 6. Vastaukset vaikeusasteen arviointiin asteikolla 1 – 5 (1 = helppo, 5 = vaikea)	18
Taulukko 7. Vastaukset mielekkyyden arviointiin asteikolla 1 – 5 (1 = epämielittävä, 5 = erittäin mielekäs).....	19
Taulukko 8. Vastaukset tuttuuden merkityksen arviointiin asteikolla 1 – 5 (1 = ei merkitystä, 5 = paljon merkitystä)	20
Taulukko 9. Kotona harjoitellut kappaleet (A = tuttu kappale, M = molemmat)	21

1 Johdanto

Oman opinpolkuni aikana olen kohdannut yhtä monia harjoitusmateriaaleja kuin opettajiakin. Taiteen perusopetuksesta mieleeni palaa usein ne hetket, kun koko harmonikkaluokan käyttämästä kirjasarjasta soitimme yhdessä kappaleita, jotka olivat melodioiltaan tuttuja muualtakin kuin konservatoriolta. Mieleen on myös vahvasti jääneet ne tuntemukset, mitä itse tunnille tuomani kappaleet ovat minussa lopulta herättäneet päästyäni kappaleiden harjoittelussa nopeammin pidemmälle, kuin opettajan valitsemissa ohjelmistossa. Opettajan valitsema ohjelmisto oli usein suuremmalle ryhmälle kerralla valikoitua, eikä niinkään oppilaslähtöisesti valittua.

Soitonopetuskokemusta minulle on kertynyt neljä vuotta eri-ikäisten ja tasoisten oppilaiden kanssa. Tänä päivänä oppilaitteni ikäjakauma on 13-25 vuotiaat. Oppilaani ovat motivoituneita ja innokkaita uusien kappaleiden äärellä, sillä kappaleet pyrimme valitsemaan aina yhteistuumin. Oppilaan mielenkiinnon kohteiden löytäminen on usein avainasemassa, kun valitsen uusia kappaleita soitettavaksi. Jokseenkin helpoksi reitiksi on osoittautunut elokuva- ja pelimusiikkikappaleiden käyttäminen tunneilla, sillä lähes jokaisella oppilaalla on joko suosikkielokuvia tai -pelejä mieltymyksissä. Myös ajankohtaiset uudet elokuvat tai suurta suosiota nauttivat pelit ovat monille tuttuja ja antaa hyvät lähtökohdat musiikin tutkimisen aloittamiselle. Myös itse olen viehättynyt erityisesti elokuvamusiikista koko opinpolun aikana ja tämä tietysti motivoi myös minua opettajana panostamaan opetusmateriaaliin.

Elokuvat ja videopelit ovat nykynuorison elämässä vahvasti läsnä ja nämä audiovisuaaliset teokset sisältävät mielenkiintoisia ja joka taitotasolle sopivia kappaleita. Molempien formaattien tarkasteluun kuuloaistin lisäksi liittyvät vahvasti myös näköaisti ja näin olleen pääsemme kappaleiden tulkinnassakin uudelle asteelle. Parhaimmassa tapauksessa muutaman tahdin mittainen soittoläksy saattaa olla paljon enemmän kuin tavanomainen musiikkikappale – kuten suuri seikkailu!

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa tehty opinnäytetyö ”Nuorten soitonopiskelijoiden motiivointi peli- ja elokuvamusiikin avulla” (Niinen, 2016) antaa hyvät lähtökohdat opinnäytetyölleni. Koska elokuva- ja pelimusiikki tutkitusti motivoivat soitonopiskelijoita harjoittelemaan, olenkin päättänyt kehittää konseptia tutustumalla syvemmin elokuvamusiikkikappaleisiin, joita voisi hyödyntää nuotinluvun opetuksessa.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa työyhteisöni soitonopiskelijoita motivoivista tekijöistä. Tutkimuksessa lähestytään tuttuusvaikutusta kunkin oppilaan kohdalla vertailemalla kahden tutkimuksessa valitun elokuvamusiikkikappaleen haastavuutta, harjoittelukokemuksen miellekyytä ja pohtimalla oppilaan kanssa onko tuttuudella merkittävää positiivista vaikutusta harjoitteluun. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää motivoiko musiikkikappaleen tuttuus ja tämän luomat mielikuvat oppilasta harjoittelemaan kappaletta sekä vastata kahteen kysymykseen:

- 1. Helpottaako elokuvamusiikkikappaleen tuttuus harjoittelua?**
- 2. Motivoiko elokuvamusiikkikappaleen tuttuus harjoittelemaan myös kotona?**

Tutkimusmenetelmäni on tutkimuksellinen kehittämishanke, joka pitää sisällään kyselytutkimuksen ja haastattelun.

Tutkimuksellisuudella on tärkeä rooli kehittämistyössä, sillä sen tulokset vaikuttavat työhön ja antavat lopputuotteelle painoarvoa. Tutkimuksellisuus tarkoittaa myös sitä, että omat päätelmät ja tuotettu tieto rakentuvat jo olemassa olevan teorian päälle. Työssä tulisi myös näkyä, kuinka tieto siirtyy käytäntöön. Tutkimuksellisuus toteutuu kehittämistyössä järjestelmällisyytenä, tiedon hankintana, analyttisyytenä, kriittisyytenä ja uuden tiedon luomisena ja jakamisena. Aluksi sekä tutkittua että käytännön tietoa tulisi hankkia kehittämisen tueksi, jonka jälkeen luodaan kehitettävään kohteeseen näkökulmia. Tämän jälkeen arvioidaan saatua tietoa, omia valintoja, prosessia ja sen tuloksia. Prosessi ja lopputulos tulisi dokumentoida tarkasti ja lopuksi huolehtia tiedon levittämisestä. (Ojasalo, Moilanen, Ritalahti, 2009, 21, 22)

Tämän opinnäytetyön tutkimuksellisuus toteutuu pianonsoitonoppilaille teetetävissä harjoituksissa, joiden avulla on tarkoitus selvittää motivoiko elokuvan tuttuus oppilasta harjoittelemaan ja helpottavatko mielikuvat ja korvakuulo musiikkikappaleen omaksumista.

2 Aiemmat tutkimukset

Motivaation vaikutusta oppimiseen on tutkittu paljon. Elokuva- ja pelimusiikin motivoivasta vaikutuksesta löytyy Touko Niinisen (2016) kirjoittama amk-opinnäytetyö. Niinisen opinnäyte on aiheeltaan lähimpänä tämän opinnäytetyön aihetta. Niinisen opinnäytetyössä haastateltiin klassisen musiikin instrumenttiopettajia.

Mielikuvia käytetään usein laulun opetuksessa. Anne Viljamaan (2009) amk-opinnäytetyössä mielikuvat eivät siis juonna juuriansa laulajan omista kokemuksista tai johdattelusta johonkin tunnetilaan, vaan mielikuvat toimivat usein teknisten harjoitteiden apuna.

Oulun yliopistossa kandin tutkielmassa (Vuoti 2016) suggestiot, eli mielikuvat yhdistettiin opetukseen. Tutkimus ei liity varsinaisesti musiikkiin, mutta tutkii yleisesti oppimista mielikuvien avulla luokanopettajan kasvatuksellisesta näkökulmasta.

Jamk-verkkolehden artikkeli Sisäistä paloa etsimässä (Markkanen, Fröberg 2013) perustuu motivointiin oppilaslähtöisyyden avulla. Artikkelissa etsitään vinkkejä oppilaiden motivointiin haastattelujen avulla. Tutkimuksessa haastateltiin Jyväskylän ammattikorkeakoulun musiikinopettajia ja opettajaopiskelijoita. Haastateltavien oppilaat olivat kaiken ikäisiä. Artikkelin lopussa todetaan, että harjoittelu ei itsessään motivoi, vaan lopputulos ja opettajalla on mahdollisuus tehdä matkasta päämäärään mielenkiintoisempi.

Edellä mainitut tutkimukset antavat hyviä lähtökohtia omaan kehittämishankkeeseen, jossa tutkin elokuvamusiikkikappaleiden tuttuuden vaikutusta harjoitteluun sekä oppitunnilla että kotona tuotettuani oppilaille mielekästä nuottimateriaalia pianonsoittoon.

3 Käsitteet

Assosiaatio

Assosiaatio on tunne tai ajatus, joka kytkeytyy johonkin tai johonkuhun (Cambridge Dictionary).

Foley

Foley tarkoittaa elokuvassa kuultavia ympäristöön liittyviä ääniä, jotka eivät ole tarttuneet kohtausta tehdessä mikrofonin kautta ääniraidalle, vaan äänitetty jälkikäteen studiossa (Filmsound.org 1997).

Minäpystyvyys

Minä pystyvyydellä tarkoitetaan toimijan uskomuksia tai arviota omista kyvyistään suoriutua erilaisista tehtävistä (Jyväskylän yliopisto 2020)

Primvavista

Prima vista tarkoittaa musiikissa kappaleen soittamista ensi näkemältä ja suoraan nuotista (Valli, Leinonen 2001, 52).

Likertin asteikko

Likert-asteikko on kyselylomakkeissa usein käytetty 5-portainen asteikko pitäen sisälleen vastausvaihtoehtoja ilmaisten sekä kielteistä että myönteistä asennetta kysyttävää asiaa kohtaan (peda.net n.d.).

Sävelasteikko

Sävelasteikko tai skaala on peräkkäisten sävelkorkeuksien sarja, josta musiikki rakentuu.

Etumerkintä

Etumerkinnällä osoitetaan sävelen alennus tai korotus kromaattisessa asteikossa nuottiviivastolla

Luonnollinen molli

Luonnollinen molli on mollisävellajin perusmuotona pidetty sävelasteikko.

Intervalli

Musiikissa intervallilla tarkoitetaan kahden sävelen välistä korkeuseroa (Valli, Leinonen 2001, 52)..

4 Teoreettinen viitekehys

Tutkimukseni lähtökohtia tukien olen tutkinut motivaation eri ilmentymiä, nuotinlunun alkeita, korvakuulolta soittamista ja elokuvamusiikkia mielikuvien tuottamisen tukena.

4.1 Motivaation monet kasvot

Motivaatiolla tarkoitetaan psyykkistä voimaa, joka ohjaa meidät tekemään asioita. Motivaatio ilmenee valintoina ja toimintana sekä haluna ylläpitää toimintaa. (Anttila 2004)

Motivaatiolla on suuri vaikutus oppimiseen ja tähän vaikuttavat oppilaan omat käsityksestä itsestä ja oppimiseen liittyvät arvolataukset, kuten myös oppimistilanteeseen liittyvät asiat. Motivaatio on monimutkainen systeemi, joka muodostuu oppijan sisäisistä ja oppimistilanteen ulkoisista tekijöistä.

Sisäinen ja ulkoinen motivaatio

Suomen virtuaaliyliopisto TieVie kertoo esimerkit sisäisestä ja ulkoisesta motivaatiosta. Oppilas, jota ohjaa ulkoinen motivoituminen tavoittelee jonkinlaista palkintoa, kuten arvosanaa tai sosiaalista hyväksyntää. Sisäisesti motivoitunut oppilas tarttuu toimeen oman mielenkiinnon ohjaamana ilman ulkoisen palkkion tavoittelua ja on näin ollen vähemmän luovutusherkkä. Sisäinen motivaatio on siis parempi lähtökohta sinnikkäälle oppimiselle. (TieVie: Motivaatio)

Minäpystyvyys

Motivaatioon liittyy myös vahvasti minäkäsitys ja spesifimmin minäpystyvyys. Kari Ahonen (2004) kirjassa Johdatus musiikin oppimiseen kirjoittaa, että kyseessä ei ole arvio omista yleisistä taipumuksista musiikin alueella, vaan yksilön arvio pystyvyydestään konkreettiseen suoritukseen, kuten tietyn laulun oppimiseen. Ihminen pyrkii välttämään tehtäviä, joihin hän ei lähtökohtaisesti koe pystyvän ja suosii tehtäviä, joista uskoo selviytyvänsä. Kun oppilas uskoo oppivansa uuden asian, on hän myös motivoituneempi. Ahosen (2004) mukaan heikko minäpystyvyyškäsitys johtaa myös uskomukseen, että tehtävä on vaikeampi mitä se todellisuudessa onkaan. Uskomus omasta heikkoudesta saattaa aiheuttaa enemmän stressiä ja vaikeuttaa oppimisprosessin suunnittelua. (Ahonen 2004, 157.)

Itsemäärääminen

Motivaatioon ruokkimiseen liittyy myös itsemääräämisteoria. Kun oppilas voi vaikuttaa ja päättää omasta tekemisestä, syntyy autonomian tunne (Salmela-Aro 2018, 11). Autonomian tunne herättää sisäistä motivaatiota. Salmela-Aro mainitsee myös tavoiteorientaatioteorian. Oppija voi olla joko tehtäväsuuntautunut tai minäsuuntautunut. Ensimmäinen on kiinnostunut kyseisestä tehtävästä, kun taas jälkimmäisellä on tarve näyttää, että on jossakin tehtävässä parempi kuin muut.

Flow

Motivaatiotutkimuksen uudempaa polvea edustaa Mihaly Csikszentmihalyin kehittämä flow-teoria. Anttila (2004) kirjoittaa julkaisussaan Ihmis- ja oppimiskäsityksiä taideopetuksessa toiminnasta, joka tuottaa emotionaalisesti positiivisia kokemuksia ollessa riippumaton ulkoisista palkkioista. Toiminta on siis täysin omaehtoista uppouudessa johonkin, mistä syntyy niin sanottu virtauskokemus, eli flow-tila. Flow-tila edellyttää tilanteen vaatimusten ja toimijan kykyjen tasapainoa, sillä vaatimusten ollessa liian korkeat syntyy turhautumista, kun taas vaatimusten ollessa liian matalat, toimija pitkästyy.

4.2 Nuotinluvun alkeet

Nuotinluvun alkeet pitävät sisällään rytmit, tahtilajit, sävelkorkeudet, nuottiavaimien tunnistamisen ja sävellajien tunnistamisen. Dynamiikka- ja nyanssimerkintöjen hahmottaminen on myös tärkeä osa nuotin hahmottamista. Tutkimukseni kannalta nuotinlukuun tulee perehtyä, sillä tutkimuksessa teetetävät harjoitukset ovat nuotteina.

Hanna-Leena Savolainen haastatteli seminaarityössään kolmea pedagogia nuotinluvun opetteluun tarpeellisuudesta. Haastateltavat pitivät tärkeänä, että nuotinluvun harjoittelu aloitetaan jo harrastuksen alkuvaiheessa. Tärkein seikka on, että soitto-taito ja nuotinlukutaito tulisi saada samalle tasolle mahdollisimman pian. Nuotinluku on kuin osa hyviä käytöstapoja joihin tulisi motivoitua heti alussa, jottei niitä tarvitsisi perustella myöhemmin sen kummemmin. Nuotinluku tulisi siis aloittaa varhaisessa vaiheessa ja se olisi hyvä pitää koko ajan harrastuksen mukana, sillä mitä myöhemmäksi tämän harjoittelun jättää, sen turhauttavammaksi ja työläämmäksi se käy. (Savolainen 2011, 32.)

Jyväskylän ammattikorkeakoulun Open Stage –verkkolehdestä (Vainio, 2014) todetaan, että lapsen valmius symbolien oppimiseen määrittelee valmiuden oppia soittamaan nuoteista. Harjoitusmateriaalin tulisi olla myös mahdollisimman selkeää ja johdonmukaista. Julkaisusta saa myös vinkkejä johdonmukaiseen prima vista –harjoitteluun joka on suoraan kytköksissä nuotinluvun opetteluun. Ensin katsotaan nuottiavaimet, etumerkinnot ja tahtilaji. Ensin siis tutustutaan nuottiavaimiin, etumerkintöihin

ja tyypillisimpiin tahtilajeihin, jotta päästään alkuun. Mielestäni nuotinluvun harjoittelun kannalta etumerkkejä ei kannata säästellä, jottei syntyisi ajatuksia ”vaikeista” sävellajeista. Muunnettujen sävelten nimet tulisi opetella siis varhaisessa vaiheessa ja sisällyttää helppoihin sävellajeihin tilapäisiä etumerkkejä.

4.3 Elokvamusiikin vaikutus tunne-elämään

Musiikki vaikuttaa aivoissa alueisiin, jotka säätelevät sekä tunne-elämäämme että viireystilaa. Vauhdikkaan musiikin on todettu antavan energiaa esimerkiksi urheiluun tai siivoamiseen, kun taas rauhoittumiseen ja rentoutumiseen olisi syytä valita sydämen leposykkeen tempo lähellä olevaa rauhallista musiikkia. Musiikilla onkin tärkeä rooli elokuvissa, sillä pelkkien kuvien avulla syntyvä tunnekokemus ei olisi niin voimakas. (Eläkeliitto: Musiikki virkistää kehoa ja mieltä)

Ei ole sattumaa, että vuoden 1960 Psycho –elokuvan tunnusmusiikin keskeisimmäksi intervalliksi on valikoitunut pieni sekunti, eli pienin mahdollinen kirpeä sävyinen ja kauhistuttava intervalli. Tappajahai –elokuvan teema toistaa samaa ilmiötä, mutta Psychon ollessa hyvin korkealla viulun vinkuessa, Tappajahain tunnusmusiikki sukeltaa syvemmälle kontrabasson kielillä. Seikkailuhengessä Indiana Jones –teema leikittelee hyppivällä melodialla ja Tähtien sota luo oman tunnelmansa tuuban soittaessa marssirytmiiä. Elokuvasäveltäjien tehtäväksi on vakiintunut elokuvan eri jaksojen sanoman korostaminen musiikilla, jonka on oletettu olevan tunnelmaltaan vastaava kuin kuvassa (Kenttämies 2006).

Anu Juva (2008, 51) kirjoittaa väitöskirjassaan elokvamusiiin rakenteellisista funktioista. Jo elokuvan alkaessa alkumusiikki vie katsojan elokuvan maailmaan sen hetkestä ympäristöstä ja virittää katsojan tunnelmaan. Alkumusiikki siis siirtää katsojan normaalista poikkeavaan aikaan ja loppumusiikissa saatetaan palata tähän teemaan vielä uudemman kerran.

Tärkeimpänä piirteenä elokvamusiiikissa nousee esille tunteisiin vetoaminen. Tällaisella musiikilla saattaa olla terapeuttinen vaikutus. Musiikki saattaa parhaimmillaan toimia vapauttavana elämyksenä jostakin aiemmasta seikasta tai traumasta. Näin ollen elokvamusiiikkikappale saattaa mielihyvää tuottamalla asettua osaksi kuulijan

musiikillisten kokemusten jatkumoa. Tunteikkaat useasti elokuvassa toistuvat elokuvateemat ja melodiat saavat viehätyksensä kuulijan aiemmista elokuvakokemuksista jotka ovat muodostuneet vastaavalla tavalla musiikkia sisältävistä elokuvista tai vastaavasta muusta musiikista. (Juva 2008, 43.)

Elokuviin liittyvää musiikkia on myös kahdenlaista. Jonny Armandary kirjoittaa sivustollaan elokuvamusiikin jakautuvan kahteen ryhmään: score- ja soundtrackmusiikki. Score tarkoittaa alkuperäistä elokuvaan sävellettyä musiikkia. Tämä on pääosin instrumentaalista usein orkesterin soittamaa tai elektronisesti tuotettua musiikkia.

Soundtrackin määritelmä on moniulotteisempi. Ammattilaisten kesken soundtrack on elokuvan koko ääniraita pitäen sisällään dialogin, scoren, musiikkikappaleet, ääniefektit ja foleyn. Kun tuotantoyhtiö julkaisee soundtrack albumin, on täysin tuottajan varassa mitä julkaisu pitää sisällään. Tämä voi käsittää sekä markkinointiin tarkoitettuja laulettuja kappaleita, että elokuvan scoremusiikkia. Julkaisulla voi myös olla elokuvan tekijöitä inspirointua musiikkia. (soundtrack.academy. n.d)

Yleisesti soundtrackista puhuttaessa tarkoitetaan elokuvan laulettuja kappaleita tai tunnusmelodiaa ja scorella elokuvaan sävellettyä suurempaa musiikkiteosta. Tämän opinnäytetyön nuotinnokset pitävät sisällään molempia elokuvamusiikkikappaleityyppejä.

5 Tutkimuksen valmistelu

5.1 Kappaleiden valinta

Ennen nuottimateriaalin tuottamista perehdyin nuotinluvun alkeisiin. Pohjasin tietoni suurimmaksi osaksi omaan kokemuspohjaani ja musiikinperusteiden- ja pianonsoitonopettajien kommentteihin ajatuksistani. Päädyin rajaamaan opeteltavien elokuvamusiikkikappaleiden pianosovitukset ainoastaan melodiaan ja vasemman käden bassoääneen. Sovitukset olivat itse tekemiäni tunnetuista melodioista (Kuvio 1). Lisäksi minulla oli mahdollisuus ottaa nuottikuvassa huomioon sekä klassiseen että kevyeen musiikkiin orientoituneet. Klassisen musiikin taustan omaaville kirjoitin bassoäännet

nuottiviivastolle ja kevyeen musiikkiin orientoituneita varten lisäsin sointumerkit, kuten esimerkiksi on havaittavissa.

Green Leaves of Summer

Inglourious Basterds - Motion Picture Soundtrack (2009)
Originally written for the 1960 film "The Alamo"

Dimitri Tiomkin

Kuvio 1 Kuvakaappaus sovittamastani Green Leaves of Summer –kappaleesta

Elokuvamusiikkikappaleita etsin klassikkoelokuvista, uusista elokuvista ja nuorille suunnatuista elokuvista. Elokuvia valitessa tuli ottaa huomioon ikäsuositukset. Kappaleiden joukosta pyrin tunnistamaan sellaiset yksilöt, joita yhdistäisivät ajattomuus, jotta tuttuus ja mielikuvat olisivat vahvempia. Ajattomuutta oli vaikeampaa, ellei mahdotonta, arvioida uusien elokuvien kohdalla. Potentiaalisia kappaleita löytyy suoratoistopalveluista kuten Spotify ja YouTube, mutta myös katsomalla varsinaisia elokuvia. Tärkeä osa kappalevalintaa oli taitotasoon sopivuus ja elokuvan herättämät mielikuvat.

Listattuani potentiaaliset kappaleet, nuotinsin nämä korvakuulolta. Sovitin nämä heti valmiiksi lopputuotteiksi, sillä jokaisen kappaleen tuli olla keskimäärin 16 ja maksimissaan 32 tahtia pitkiä. Olennaisinta oli tuottaa nuottikuva, josta melodia olisi luettavissa ja tämän avulla tuottaa onnistumisen kokemus ja seikkailun tuntuinen elämys kappaleen harjoittelun lomassa. Lisäksi koin tärkeäksi, että kappaleissa olisi variaatiota myös vaikeustason suhteen, jotta jokaiselle oppilaalle olisi mahdollista löytää taitotasoon sopivaa soitettavaa. Apunani käytin Sibelius –nuotinkirjoitus ohjelmaa ja Transcribe-ohjelmaa musiikin kuunteluun ja tarkempaan tarkasteluun tarvittaessa.

Tutkimuksessa olivat mukana seuraavat kappaleet:

- Arrival of the Birds - The Crimson Wing: Mystery of the Flamingos (2008)
- Beverly - IT (2017)
- Can you feel the love tonight - Leijonakuningas (1994)
- Every 27 Years - IT (2017)
- Green leaves of summer – Kunniattomat paskiaiset (2009)
- Prologue – Harry Potter ja viisasten kivi (2001)
- He’s a Pirate - Pirates of the Caribbean: Mustan helmen kirous (2003)
- Merry Go Round Life – Liikkuva linna (2004)
- Imperial March – Imperiumin vastaisku (1980)
- Indiana Jones Theme – Kadonneen aarteen metsästäjät (1981)
- James Bond theme – Salainen agentti 007 ja Tohtori No (1962)
- My heart will go on – Titanic (1997)
- Star Wars theme – Tähtien sota (1977)
- The Lonely Shepherd – Kill Bill: Volume 1 (2003)

5.2 Tutkimukseen osallistuneet oppilaat

Tutkimukseen osallistui yhteensä 6 oppilasta (Taulukko 1), joita opetin kutakin kahdella 45 minuutin mittaisella yksityistunnilla. Nuorimmat oppilaat saivat kotiopetusta ja vanhemmat kävivät tunneilla studiollani. Oppilaat 1 ja 2 olivat luonnollinen valinta tutkimukseen heidän käydessä pianotunneillani viikoittain. Myöskin oppilas 4 käy pianotunneillani kerran kuussa. Oppilaat 3, 5 ja 6 valikoituivat tutkimukseen ympäristöstäni muusikkoina, joille nuotit olivat tuttuja, mutta pianosoitto vieraampaa.

Taulukko 1. Tutkimukseen osallistuneet oppilaat iän mukaan

	Ikä	Soittokokemus (vuotta)	Harjoituskappaleet
Oppilas 1	11	2	Harry Potter – Prologue / Indiana Jones theme
Oppilas 2	13	3	Harry Potter – Prologue /Imperial March
Oppilas 3	25	3	In Dreams / Arrival of the Birds
Oppilas 4	25	4	In Dreams /Arrival of the Birds
Oppilas 5	28	4	Green leaves of Summer / Harry Potter - Prologue
Oppilas 6	29	3	Star Wars theme / Remember me

Valitsimme yhdessä oppilaiden kanssa kullekin oppilaalle kaksi kappaletta elokuvista, joista toinen on entuudestaan tuttu ja toinen vieras.

5.3 Tutkimuskysely

Tutkimuksessa oppilaat harjoittelivat tunnilla kappaleiden melodiat ja vastasivat Likertin asteikkoon pohjautuvaan kyselyyn. Oppilaiden kanssa käydyssä loppukeskustelussa pohdimme kuinka elokuvan tuttuus motivoi harjoittelemaan. Kappaleen harjoitteluun liittyvien tunteuksien tarkastelua varten valmistelin 5-portaiseen asteikkoon pohjautuvan kyselyn, jossa ainoastaan viimeisessä kysymyksessä on vain 4 vastausvaihtoehtoa (Taulukko 5).

Oppilailleni tekemä kysely koostui neljästä kysymyksestä, joilla pyrin saamaan tietoa siitä, kuinka vaikeaksi he kokivat harjoiteltavat kappaleet ja kuinka kappaleiden tuttuus motivoi harjoittelemaan.

Kysymys 1: Miten arvioisit kappaleen vaikeusasteen?

Kysymys 2: Kuinka mielekkääksi koit harjoittelun?

Kysymys 3: Vertailtaessa kappaleiden mielekkyyttä, kuinka paljon merkitystä kappaleen

tuttuudella oli?

Kysymys 4: Harjoittelitko kotona ensimmäistä, toista vai molempia kappaleita?

Ensimmäinen kysymys tarkasteli kappaleen vaikeusastetta. Numeraalinen arviointi suoritettiin Taulukon 2 mukaisesti. Oppilas arvioi siis omaa osaamistaan, taitotasaan sekä harjoiteltavan kappaleen soveltuvuutta itselleen.

Taulukko 2. Kappaleen vaikeusasteen arviointi

1	Helppo
2	Melko helppo
3	En osaa sanoa
4	Haastava
5	Vaikea

Toiseksi oppilas arvioi tunnille valitun kappaleen mielekkyyttä. Kappaleen valinta oli suoritettu yhdessä tunnilla tai olin sen päättänyt etukäteen. Taulukossa 3 kuvataan arviointiasteikko asteikolla 1 (epämiellyttävä) – 5 (erittäin mielekäs).

Taulukko 3. Harjoittelun mielekyyden arviointi

1	Epämiellyttävä
2	Melko epämiellyttävä
3	Neutraali / En osaa sanoa
4	Mielekäs
5	Erittäin mielekäs

Taulukko 4 kuvaa arviointia tuttuuden merkityksestä harjoittelukokemukseen. Arviointi tapahtui asteikolla 1 (ei merkitystä) – 5 (paljon merkitystä). Edellisten kysymysten vastatessa ennemminkin siihen, olimmeko onnistuneet kappalevalinnoissa, alla oleva kysymys on toinen tärkeimmistä tutkimuskyselyn kohdista antaessaan tarkkaa informaatiota tutkimusongelmani ratkaisemiseen.

Taulukko 4. Tuttuuden merkityksen arviointi

1	Ei merkitystä
2	Vähän merkitystä
3	En osaa sanoa
4	Jonkin verran merkitystä
5	Paljon merkitystä

Viimeinen tutkimuskyselyn kysymys antaa informaatiota tarkasteltaessa tutkimusongelmani kysymystä numero 2, motivoiko tuttuus harjoittelemaan vielä oppitunnin jälkeen. Vastausvaihtoehtoja vastaavat kirjaimet pyrin valitsemaan mahdollisimman loogisesti (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Kotona harjoiteltujen kappaleiden mielekkyyden arviointi

A	Ensimmäinen, tuttu kappale
B	Toinen, vieras kappale
M	Molemmat kappaleet
E	Ei kumpaakaan

6 Tutkimuksen toteutus käytännössä ja tulokset

6.1 Tutkimuksen toteutus

Tutkimukseen osallistui 6 oppilasta, joista nuorin oli 13 vuotta ja vanhin 29 vuotta. Tutkimus piti sisällään kaksi 45 minuutin mittaista oppituntia ja kaksi harjoiteltavaa elokuvamusiikkikappaletta, joista toinen oli oppilaalle entuudestaan tuttu ja toinen tuntematon. Oppilaita 1 ja 2 opetin oppilaiden kotona, kun taas oppilaat 3, 4, 5 ja 6 tulivat soittotunnille studiolleni.

Ensimmäinen oppitunti

Ensimmäisellä tunnilla harjoittelimme oppilaalle tuttua kappaletta. Tunnin päätteeksi oppilas arvioi kappaleen vaikeustason asteikolla 1-5, kuten Taulukossa 2. Lisäksi oppilas arvioi harjoittelukokemuksen mielekkyttä asteikolla 1-5 numeron 1 ollessa epämiellyttävä kokemus ja numeron 5 ollessa miellyttävä kokemus, kuten Taulukossa 3. Kehotin oppilasta harjoittelemaan kappaletta ennen seuraavaa tuntia, mikäli kappale tuntuisi vielä mielekkäältä.

Toinen oppitunti

Harjoittelimme toisella tunnilla kappaletta, joka ei ollut oppilaalle entuudestaan tuttu. Tunnin lopuksi haastattelin oppilasta kahdella samalla kysymyksellä kuin edellisellä tunnilla (Taulukot 2 ja 3). Tämän jälkeen oppilas vastasi kysymykseen, kuinka suuri merkitys tuttuudella oli miellekkyyteen harjoiteltaessa ensimmäistä kappaletta. Oppilas vastasi kysymykseen asteikolla 1-5 numeron 1 ollessa ”ei merkittävä” ja 5 ”merkittävä”, kuten Taulukossa 4. Viikkoa myöhemmin otin kaikkiin oppilaisiin vielä yhteyttä ja selvitin, olivatko oppilaat palanneet joko ensimmäisen, toisen tai molempien kappaleiden pariin soittotuntien jälkeen. Merkitsin tulokset Taulukon 5 mukaan.

6.2 Tutkimustulokset

Koostin tutkimuskyselyssä saadut vastaukset taulukoihin. Seuraavaksi vertailen vastauksia täydentäen numeroituja vastauksia omilla kokemuksillani opetustilanteista ja oppilaiden suoriutumisista.

6.2.1 Kappalevalintojen onnistumisen arviointi

Tutkimustulosten tarkastelu tulee aloittaa kappalevalintojen onnistumisen arvioinnilla. Pyrkimyksenäni oli löytää kappaleet, jotka olisivat riittävän haastavia kullekin oppilaalle, mutta omaksuttavissa tunnin aikana. Käyn seuraavaksi läpi tunneilla esiin nousseita seikkoja jotka ovat suhteessa oppilaiden vastauksiin täydentävällä tavalla.

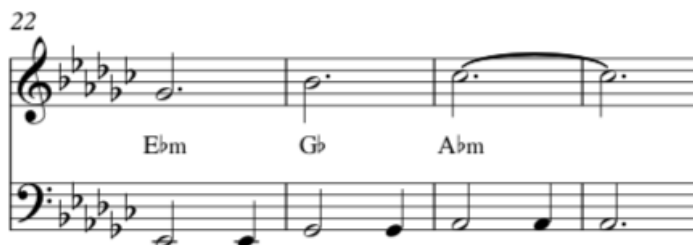
Koostin vastaukset (Taulukko 6) erotellen ensimmäisenä harjoiteltavan tutun kappaleen ja toisena harjoiteltavan vieraan kappaleen toisistaan kirjaimilla A ja B. Kappaleen A kohdalla oppilaat arvioivat yhtä poikkeusta lukuun ottamatta vaikeusasteeksi 3-4. Kappaleen B kohdalla tulokseksi asettui vahvemmin 4, joka tarkoittaa haastavaa. Loppukeskustelussa nousi esille, että kappaleen A helpommaksi kokeneiden kohdalla auttoi vahva korvakuulolla soittaminen, sillä melodiat olivat hyvin tuttuja. Haastavaksi arvioidut tutut kappaleet taas vaativat nuotinlukua enemmän. Oppilas 4 arvioi

kappaleen A olevan harjoiteltavissa esityskuntoon alle tunnin kotiharjoittelulla ja tämän vuoksi arvioi kappaleen olleen helppo. Oppilaalla 4 on kappaleiden harjoittelussa merkittävä rutiini muihin oppilaisiin nähden.

Taulukko 6. Vastaukset vaikeusasteen arviointiin asteikolla 1 – 5 (1 = helppo, 5 = vaikea)

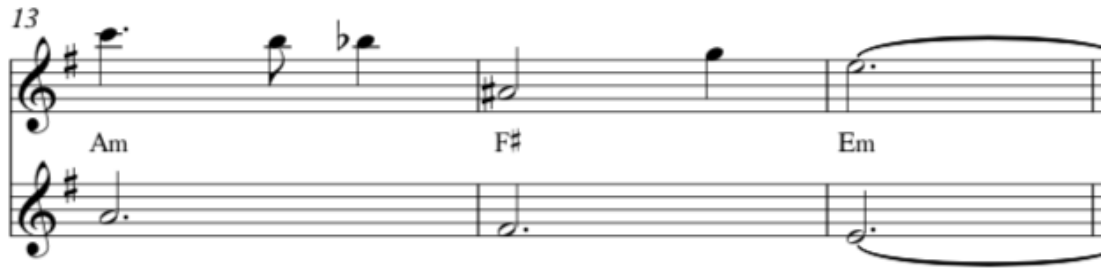
	Kappale A	Kappale B
Oppilas 1	4	3
Oppilas 2	3	3
Oppilas 3	3	4
Oppilas 4	2	4
Oppilas 5	4	4
Oppilas 6	4	4

Kappale B (Kuvio 2) osoittautui osalle haasteelliseksi sävelasteikon etumerkintöjen vuoksi. Valitsin tietoisesti osalle kappaleen, joka olisi omaksuttavissa helposti perusteessa täysin luonnolliseen molliin, mutta vaatisi nuotin tarkempaa tarkastelua melodian liikkua pitkästi mustilla koskettimilla.

Kuvio 2 Kuvakaappaus sovittamastani Arrival of the Birds –kappaleesta

Kappaleessa B (kuvio 3) oppilaat kokivat suuremmat intervallihypyt haastavammaksi. Nuottikuva hahmottuu monelle helpommin vierekkäisillä askelilla viivastolla. Mikäli nuottiviivastolla on vain muutaman viivalle tai viivojen väliin osuvan nuotin nimi ulkomuistissa, tulee tällaisen kappaleen nuotinlukuun enemmän ajatustyötä mukaan. Oppilaista osa laski sävelasteikon nuotteja a, b, c, d, e, f, g edestakaisin tunnistaakseen aina seuraavan nuotin viivastolla.

Kuvio 3 Kuvakaappaus sovittamastani Harry Potter - Prologue –kappaleesta

Tarkasteltaessa vastauksia harjoittelun mielekkyydestä (Taulukko 7) oppilaat arvioivat kappaleen A numerolla 5. Voidaan siis todeta ensimmäisen tunnin olleen jokaisen oppilaan kohdalla erittäin mielekäs. Kappaleen B kohdalla hajontaa tapahtui vastausvaihtoehtojen 4-5 välissä. Loppukeskustelussa nousi esille, että kappaleen B kohdalla mielekkyyttä vastausvaihtoehdolla 5 arvioineet oppilaat kokivat haasteiden aiheuttaman turhautuneisuuden ja nuotin kanssa pakertamisen mielekkääksi. Arvioni mukaan nämä kaksi oppilasta omaavat hyvät harjoitteluun liittyvät taidot ja työmoraalin haasteiden edessä. Nämä kaksi oppilasta omaavat merkittävän halun kehittää itseään, eikä tässä tapauksessa haasteet ole vaikuttamassa negatiivisesti soittokokemukseen.

Taulukko 7. Vastaukset mielekkyyden arviointiin asteikolla 1 – 5 (1 = epämielittävä, 5 = erittäin mielekäs)

	Kappale A	Kappale B
Oppilas 1	5	4
Oppilas 2	5	5
Oppilas 3	5	4
Oppilas 4	5	4
Oppilas 5	5	4
Oppilas 6	5	5

Kappalevalinnat onnistuivat kullekin oppilaalle hyvin ja tarkoituksen mukaisen tasalaatuisesti. Tämän valossa voidaan katsoa, ettei kappaleiden vaikeusaste ole vaikuttamassa tutkimuskysymyksiin vastaaviin tutkimustuloksiin merkittävästi negatiivisella tavalla.

6.2.2 Tuttuuden merkitys kappaleiden välillä

Harjoiteltua kumpaakin kappaletta oppilaat arvioivat tuttuuden merkitystä soitonharjoittelun mielekkyyteen (Taulukko 8). Huomionarvoista on, ettei yksikään kuu-desta oppilaasta kokenut, että tuttuus olisi erittäin merkittävää, sillä hajontaa tapahtui vastausvaihtoehtojen 1-4 välillä. Myöskään ei voida täysin katsoa, etteikö tuttuudella olisi minkäänlaista merkitystä. Oppilaille, joille ei ollut niinkään tuttuudella merkitystä, oli tärkeämpää, että kappaleet olivat heille mielekkäitä, soitonharjoitteluun sopivia ja tarjosivat uutta opittavaa.

Taulukko 8. Vastaukset tuttuuden merkityksen arviointiin asteikolla 1 – 5 (1 = ei merkitystä, 5 = paljon merkitystä)

Oppilas 1	3
Oppilas 2	3
Oppilas 3	4
Oppilas 4	4
Oppilas 5	1
Oppilas 6	1

Merkittävimmäksi eroksi kappaleen A ja B kohdalla nousee korvakuulolta soittaminen. Puolet oppilaista pysyivät vielä tunnin päätteeksi, voisimmeko kuunnella ääninäytteen kappaleesta B. Tämän jälkeen soitimme vielä kertaalleen kappaleen läpi ja oppilaat kokivat kappaleen entistä helpommaksi.

Viikkoa myöhemmin toisen soittotunnin jälkeen oppilaat vastasivat tutkimuskyselyn viimeiseen kysymykseen koskien kotona harjoittelua (Taulukko 9). Harjoittelu oli täysin omaehtoista, eikä tähän liittynyt tehtävänantoa. Kuten Taulukosta 9 on luettavissa, kaikki oppilaat harjoittelivat tuttua kappaletta A. Puolet tutkimukseen osallistuneista harjoittelivat myös kappaletta B, josta voidaan todeta kappaleen olleen mielekäs.

Taulukko 9. Kotona harjoitellut kappaleet (A = tuttu kappale, M = molemmat)

Oppilas 1	M
Oppilas 2	M
Oppilas 3	A
Oppilas 4	A
Oppilas 5	A
Oppilas 6	M

6.3 Johtopäätökset

Tämän tutkimuksellisen kehittämishankkeen tarkoituksena oli selvittää motivoiko musiikkikappaleen tuttuus ja tämän luomat mielikuvat oppilasta harjoittelemaan kappaletta sekä vastata kahteen kysymykseen:

1. Helpottaako elokuvamusiikkikappaleen tuttuus harjoittelua?
2. Motivoiko elokuvamusiikkikappaleen tuttuus harjoittelemaan myös kotona?

Tutkimustulosten perusteella musiikkikappaleen tuttuus helpotti harjoittelua korvakuulolla soittamisen avulla. Tutkimustuloksia tarkastellessa voidaan myös todeta, että tuttuus motivoi harjoittelemaan kappaletta vielä kotona. Kappaleeseen liittyvät assosiaatiot luovat tunnesiteen oppilaan ja kappaleen välille, jonka johdosta oppilaalla riittää motivaatiota työskennellä kappaleen parissa pidempään.

Soittotunnille valittujen kappaleiden tuottamaan mielekkyyteen vaikuttaa pääasiassa kappaleen haasteellisuus ja kappaleen musiikillinen anti itsessään, mikäli melodia on oppilaan omiin mieltymyksiin sopiva.

Musiikkikappaleen tuttuus mahdollistaa:

- Positiivisin ennako-odotuksin latautuneen lähtöasetelman
- Kappaleen nopeamman hahmottamisen nuotista korvakuulon avulla
- Todennäköisemmin omaehtoisen harjoittelun soittotunnin jälkeen

7 Eettisyys ja luotettavuuden arviointi

Yksi tärkeimmistä tutkimuseettisistä periaatteista on tutkittavien yksityisyyden suoja. Nimen lisäksi myös muut tutkittavan tiedot voivat johtaa tunnistamiseen ja näin ollen taustatietojen kategorisointi voi auttaa anonyymiteetin säilyttämisessä (Kuula-Lumi 2018). Yksityisyydensuoja toteutuu tutkimuksessani hyvin kvantitatiivisen luonteensa vuoksi, sillä vastaukset kerättiin pääosin neljä- tai viisiportaisen asteikon avulla. Loppukeskustelusta keräämäni täydentävät kommentit tutkimuksesta koskevat pääasiassa kappaleiden luonteiden pohdintaa, omaa orientoitumista harjoitteluun yleisesti sekä omia mieltymyksiä musiikin suhteen yleisellä tasolla.

Tutkimuksen luotettavuuden vuoksi on tärkeää, että otanta on edustava ja riittävän suuri ja kysymykset antavat vastauksia kattaen koko tutkimusongelman (Heikkilä 2014). Tämän tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa tulee siis tarkastella kriittisesti tutkittavien määrää, ikäjakaumaa ja musiikillista osaamista.

Tutkimuksen otanta olisi voinut olla esimerkiksi kaksinkertainen oppilasmäärässä, mutta vallitsevasta koronavirusepidemiasta johtuen tutkimusta varten oli vaikeampi saada oppilaita lähiopetukseen. Tutkimukseen osallistui 6 oppilasta, joista kaksi harrastivat pianonsoittoa ja kävivät viikoittain pianotunneillani jo ennen tutkimusta. Kyseiset kaksi oppilasta olivat alaikäisiä. Neljä muuta tutkimukseen osallistunutta aikuisoppilasta työskentelivät musiikin parissa viikoittain, olivat ikäryhmältään 20-29 vuotiaita ja hallitsivat esimerkiksi musiikin teoriaa enemmän kuin tämän tutkimuksen alle 18-vuotiaat tutkittavat. Voidaan katsoa, että aikuisopiskelijoiden musiikkitaustalla oli auttava merkitys omassa harjoittelussaan, mutta kappalevalinnoilla toin kullekin uutta opittavaa, jotta harjoituskappaleet eivät olisi olleet heille rutiininomaista suorittamista.

Soitonharjoittelussa on tärkeää, että kappaleet ovat mielekkäitä ja tähän vaikuttaa vahvasti kappaleiden vaikeustaso suhteutettuna oppilaan osaamiseen. Valitsin jokaiselle oppilaalle kappaleita, jotka eivät olisi liian helppoja, eivätkä turhauttavan vaikeita vaan sen sijaan sopivan haastavia. Mielestäni onnistuin tässä hyvin, sillä jokainen oppilas koki oppineensa jotain uutta tuntien aikana ja kappaleiden harjoittelu eteni tuntien aikana pisteeseen, että pienellä kotitreenillä olisimme voineet esittää kappaleet sujuvasti.

Toinen opetustunti pidettiin aina seuraavalla viikolla, mikä antoi oppilaalle mahdollisuuden palata ensimmäisen kappaleen äärelle halutessa. Tutkimusaineiston kerääminen tapahtui neljän kysymyksen tutkimuskyselyllä, johon oppilaat vastasivat käyttäen Likertin 5-portaista asteikkoa ja tekemällä omia huomioita tunnin aikana.

8 Pohdinta

Tutkimuksellisen kehittämishankkeen esiaste oli oma motivaatio ja työyhteisöstäni noussut tarve nuottimateriaalille, joka olisi alkeisopetuksessa yleispätevää. Yleispätevyys oli tarkoitus toteutua materiaalin monipuolisuudella ja soveltavuudella sekä klassisen musiikin että kevyemmän musiikin harrastajille. Halusin löytää oikeutuksen tälle materiaalille – miksi elokuvamusiikkikappaleet, joita olen soitattanut oppilaillani viimeiset kahden vuoden ajan perustelevat paikkaansa tieteellisesti.

Kirjoittamaton hypoteesini olisi voinut olla näkemys siitä, kuinka elokvakappaleesta aiheutuvat assosiaatiot tekevät kappaleesta mielekkäämmän ja motivoivat harjoittelemaan kappaletta pitkäjänteisesti. Assosiaatio voisi olla esimerkiksi elokuvahetki, jokin elokuvassa tapahtuva voimakas kohtaaminen tai puhtaasti tunne jossa ajatuksen voimalla astuu osaksi elokuvan maailmaa. Tutkimuksen edetessä yllätin itseni ajattelemasta, kuinka tuttuus aspektilla ei enää ollutkaan niin suurta merkitystä, kun oppilaiden kommentteissa tunnin päätteeksi nousi esille ”hyvä musiikki on aina hyvää musiikkia”-tyyppiset lausahdukset.

Tutkimustuloksissa nousi esille, kuinka paljon suurempi merkitys motivaatioon ja harjoittelun mielekkyyteen on kappaleen sopivalla haasteellisuudella ja melodian ”kukuttavuudella”. Tuttuuden merkitys tulee merkittäväksi vasta oppilaan palatessa kotiin harjoittelemaan soittoläksyjään. Uskon, että oppilas palaa todennäköisemmin elokuvasta tuttuun kappaleeseen vielä vuosia myöhemmin, kuin alun perin vieraseen kappaleeseen. Oppilaan harrastuneisuudesta onkin kiinni, luoko oppilas itse vieraseen kappaleeseen samantaisia tunnesiteitä oppitunnin jälkeen esimerkiksi katsoamalla aiheeseen liittyvän elokuvan. Puhuttaessa muusta kuin elokuvamusiikista, täl-

laisten ulkomusiikillisten formaattien liittäminen musiikkikappaleeseen voisi olla esimerkiksi alkuperäisesittäjän livekonsertti, artistiin liittyvä dokumentti tai syvällisempi keskustelu jostain kappaleeseen liittyvästä seikasta.

Musiikki johon liittyy tarina ja voimakas tunne voi olla soittajalle hyvinkin voimaannuttava kokemus. Musiikkia soittaessa oppilas saa pienen osan elokuvan suuresta seikkailusta itselleen. Tämä seikkailu voi alkaa jo kappalevalintaa tehdessä.

Reilun parin kymmenen sivun elokuvamusiikkikappaleista koostuva nuottimateriaali jatkaa kasvamistaan edelleen entistä vankemmalla rutiinilla. Tulen jatkossa sisällyttämään nuottimateriaaliin aina sekä sointumerkit että vasemmankäden säestyskuviot, jotta materiaali olisi kaikille helposti lähestyttävää. Elokuvamusiikkikappaleiden soittaminen soiton opiskelijoille vaatii rutiinia nuotinnusohjelman käytössä ja transkriptioiden tekemisessä. Opettajalta tulee löytyä myös silmää kokonaisuuden hallintaan, jotta sovitukset eivät paisuisi liian massiivisiksi ja pitkiksi. Oman kokemukseni mukaan erityisesti nuorempien oppilaiden kanssa on hyvä harjoitella useampi lyhyt kappale, joihin voi sisällyttää jokaiseen uuden opittavan asian, kuin yksi massiivinen teos, jonka harjoitteluun kuluu useita viikkoja tai kuukausia. Tutkimuksessa käyttämäni kappaleet soveltuivat hyvin yhdellä tunnilla harjoiteltaviksi kappaleiksi.

Oppitunneilla nousi usein esiin korvakuulolta soittaminen. Mietin usein oppilaiden lukiessa nuottia, kuinka paljon nuotinlukua helpottaa korvakuulolta soittaminen? Musiikin harjoitteluun liittyvä imitoiminen voi olla iso osa harjoittelua. Tämä ei suoraan liittynyt tutkimusongelmaani, mutta jatkotutkimuksen muodossa liittyisi tutkimukseeni vahvasti.

Lähteet

Ahonen, K. 2004. Johdatus musiikin oppimiseen. Helsinki: FINN LECTURA

Anttila, E. 2004. Ihmis- ja Oppimiskäsitykset taideopetuksessa. Viitattu 28.10.2020
<https://disco.teak.fi/anttila/7-3-erilaisia-kasityksia-motivaatiosta/>

Association. N.d. Artikkelin Cambridge Dictionary:n www-sivuilla. Viitattu 4.11.2020
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/association>

Musiikki virkistää kehoa ja mieltä. 2018. Artikkelin Eläkeliiton www-sivuilla 9.4.2018.
Viitattu 24.10.2020

<https://www.elakeliitto.fi/tekemista/musiikki/musiikin-hyvinvointivaikutukset>

Foley. 1997. Artikkelin Filmsound.org. www-sivulla. Viitattu 4.11.2020
<http://filmsound.org/terminology/foley.htm>

Heikkilä, T. 2014. Tutkimuksen luotettavuuden arviointi. Viitattu 26.10.2020
<http://www.tilastollinentutkimus.fi/7.RAPORTOINTI/TutkimuksenLuotettavuus.pdf>

Juva, A. 2008. "Hollywood-syndromi", jazzia ja dodekafoniaa. Elokuvasävelmuksen funktionaalinen analyysi neljässä 1950- ja 1960-luvun vaihteen suomalaisessa elokuvassa. Väitöskirja. Åbo: Åbo Akademis förlag. Viitattu 15.11.2019.
<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/38690/JuvaAnu.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Minäpystyvyys. 2020. Artikkelin Jyväskylän Yliopiston www-sivuilla. Viitattu 4.11.2020
<https://www.jyu.fi/edupsy/fi/tutkimus/hankkeet-projects/matematiikan-maailmaan/tietomateriaalit/minapystyvyys>

Kenttämies, J. 2006. Elokuvasävelmus. Artikkelin Äänipää www-sivuilla.
http://www.aanipaa.tamk.fi/eloku_2.htm

Kuula-Lumi, A. 2018. Turvaa tutkittavan anonymiteetti! Artikkelit Vastuullinen tiede www-sivuilla. Viitattu 26.10.2020

<https://vastuullinentiede.fi/fi/jatkokaytto/turvaa-tutkittavan-anonymiteetti>

Markkanen, K. & Fröberg, T. 2013. Sisäistä paloa etsimässä. Jyväskylän ammattikorkeakoulu – Open Stage –verkkojulkaisu. Viitattu 6.11.2020

<https://verkkolehdet.jamk.fi/openstage/2013/05/sisaista-paloa-etsimassa-motivaatio-musiikin-maailmassa/>

Niininen, T. 2016. Nuorten soitonopiskelijoiden motivointi peli- ja elokuvamusiikin avulla. Opinnäytetyö, AMK. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, musiikkipedagogin koulutusohjelma. Viitattu 27.5.2019.

<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2016122021253>

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudella osaamisella liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro

Likert. N.d. Artikkelit Peda.net www-sivuilla. Viitattu 4.11.2020

<https://peda.net/ohjeet/tyovälineet/lomake/likert>

Melodia. N.d. Artikkelit Peda.net www-sivuilla. Viitattu 4.11.2020

<https://peda.net/aanekoski/lukio/ooh/oppiaineet/musiikki/mu2-luonnos/melodia>

Salmela-Aro, K. 2018. Motivaatio ja oppiminen. Jyväskylä: PS-kustannus

Savolainen, H-L. 2011. LAPSENMIELINEN ALKEISPIANO-OPETUS Kolmen pianopedagogin mietteitä sekä käytännön harjoituksia

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/234958/lapsenmielinen_alkeispianoopetus_hannaleenan_seminaariry.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Score vs Soundtrack – What’s The Difference? N.d. Artikkelit Soundtrack academy www-sivuilla. Viitattu 7.1.2020

<https://soundtrack.academy/score-vs-soundtrack/>

Motivaatio. N.d. Artikkelin Suomen virtuaaliyliopisto TieVie:n www-sivuilla. Viitattu 7.1.2020

http://tievie.oulu.fi/verkkopedagogiikka/luku_4/motivaatio.htm

Vainio, M. 2014. Nuotinluvun opettamisesta aloittelevalle pianistille. Jyväskylän ammattikorkeakoulu – Open Stage –verkkójulkaisu. Viitattu 27.5.2019

<https://verkkolehdet.jamk.fi/openstage/2014/04/nuotinluvun-opettamisesta-aloittelevalle-pianistille/>

Valli, A., Leinonen, J. 2001. Perusaste 2 – musiikin teorian ja säveltapailun oppijakso. Edition JLe.

Viljamaa, A. 2009. Mielikuvat ja oppiminen laulopedagogiikassa. Opinnäytetyö, AMK. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/20209/jamk_1254134184_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vuoti, S. 2016. Mielikuvat oppimisen tukena. Kandidaatintutkielma. Oulun yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta.

<http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201605041618.pdf>